

УДК 343.9.01

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.3.43>**Микола Семеншин,**

канд. юрид. наук,

докторант Донецького юридичного інституту

Міністерства внутрішніх справ України

ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ БАНДИТИЗМУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

У статті проведено наукову дискусію і підсумовано її результати щодо визначення поняття бандитизму та його об'єктивних ознак за Кримінальним кодексом України. Автор дотримується думки, що родовим об'єктом бандитизму є громадська безпека, водночас обґрунтовує, що основним безпосереднім об'єктом цього злочину є система охоронюваних кримінальним законодавством суспільних відносин громадської безпеки щодо створення безпечних умов життєдіяльності та захисту суспільства від загальнонебезпечних організованих посягань із використанням зброї, а додатковим безпосереднім об'єктом – життя та здоров'я людини, її особиста воля, власність, нормальна робота підприємств, установ чи організацій тощо. Сформульовано авторське визначення бандитизму як створення озброєної організованої групи (банди) з метою нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі. Доводиться, що банда є особливою формою співучасті, а тому на неї поширюється регулюючий вплив інституту співучасті у злочині, що регламентується розділом VI КК України. Розкрито об'єктивні ознаки банди, якими виступають: множинність учасників; спільність участі в банді; згуртованість учасників банди; стійкість; озброєність. Акцентовано увагу на тому, що під озброєністю банди слід розуміти наявність хоча б в одного із членів організованої групи пристроїв, приладів або інших предметів, конструктивно призначених і технічно придатних для ураження живої чи іншої цілі, й таких, що не мають іншого (господарського, спортивного) призначення, за умови усвідомлення учасниками цієї групи наявності зброї та можливості її застосування під час вчинення нападів на підприємства, установи, організації чи окремих осіб, чи за інших обставин, пов'язаних з існуванням та діяльністю банди (зокрема, запропоновано відносити до зброї й вибухівку). Підкреслено, що важливим фактором під час визначення соціально-правової природи банд є здійснення їх відповідної типології, що має як теоретичне, так і практичне значення. Обґрунтовано необхідність внесення змін та доповнень до ст. 257 КК України, в якій уточнюються складові елементи бандитизму.

Ключові слова: бандитизм, об'єкт злочину, об'єктивна сторона, корисливо-насилницька злочинність, кримінальна відповідальність, організована злочинна група.

Постановка проблеми. Однією з умов становлення України як демократичної, правової європейської держави є необхідність розроблення та вдосконалення як організаційно-правових, так і кримінально-правових основ боротьби зі злочинністю, особливо організованою, оскільки пріоритетним для будь-якої розвинутої держави є, насамперед, захист прав та свобод особи, її безпеки, а також інтересів підприємств, установ, організацій різних форм власності, що діють на законних підставах, і захист суспільних інтересів у цілому. Але всім цим найважливішим сферам суспільного життя завдає суттєвої шкоди діяльність організованих злочинних об'єднань, які значно активізувалися за роки збройного конфлікту в Україні.

Однією з найнебезпечніших форм прояву організованої злочинності є бандитизм. Ура-

ховуючи останні події в Україні, коли на тлі політичної та соціальної кризи в державі все частіше створюються організовані злочинні групи, нерідко – озброєні, виникають незаконні воєнізовані формування, є наявною велика кількість зброї, що на незаконних підставах знаходиться у володінні окремих осіб і рух якої дуже важко проконтролювати або відстежити, стає зрозумілим, чому збільшується кількість вчинюваних злочинів із використанням вогнепальної зброї, вибухівки як окремими особами, так і озброєними злочинними угрупованнями. Функціонування в Україні банд, метою існування яких є вчинення озброєних нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, загрожує як громадській безпеці в цілому, так і життю, здоров'ю окремих громадян та їхній власності, перешкоджає нормальній

господарській діяльності, що створює стан незахищеності суспільства від злочинних посягань. Усе це зумовлює необхідність вжиття з боку держави ефективних заходів, у тому числі й кримінально-правового характеру, спрямованих на протидію бандитизму [1].

За даними Генеральної прокуратури України, тільки на початку 2017 р. в Україні було виявлено 83 організовані групи та злочинні організації (що майже на 73% більше, ніж торік). Порівняно з 2016 р. суттєво збільшилася кількість злочинів проти громадської безпеки взагалі (з 6342 до 6553, або + 3,3%). У тому числі зросла кількість облікованих фактів бандитизму (з 11 до 19, або + 72,7%). Найбільше таких злочинів у Запорізькій (3) та Харківській (4) областях. І хоча у 2016 р. можна було спостерігати певний спад випадків вчинення такого виду злочинів, у 2015 р., порівняно з 2014 р., кількість злочинів, вчинених озброєними бандами, зросла з 12 до 17. У 2013 р. в Україні було виявлено 14 випадків бандитизму. Отже, за останні п'ять років найвищі показники спостерігалися у 2017 р., з урахуванням того, що дані взято лише на початок року [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У рамках багатьох теоретико-методологічних досліджень окремі автори вивчали кримінально-правові та кримінологічні аспекти збройних нападів, зокрема, вчинених бандами. Відомими авторами таких наукових праць в Україні є: Ю. В. Александров, П. П. Андрушко, М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. К. Грищук, В. М. Дрьомін, О. О. Дудоров, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, М. І. Мельник, В. І. Осадчий, В. О. Навроцький, А. В. Савченко, В. В. Сташис, В. П. Тихий, П. Л. Фріс, В. І. Шақун та інші. Особливу увагу особливостям створення, структури, ідеології банди у своїх наукових працях приділяли А. А. Вознюк, В. В. Бедриківський, Ю. Г. Гаврилов, В. В. Голіна, І. В. Іваненко, І. І. Радіонова, Р. Л. Чорний. Водночас залишилось ще чимало дискусійних питань, зокрема щодо розуміння і співвідношення таких негативних явищ, як бандитизм й організована злочинність, визначення ознак, що характеризують бандитизм, і відмежовують його від схожих складів злочинів, розроблення понятійного апарату бандитизму, а також щодо вирішення багатьох проблем запобігання цьому негативному явищу.

Мета статті – сформулювати поняття сучасного бандитизму та виділити його основні ознаки, а також провести аналіз окремих положень об'єктивної сторони бандитизму за кримінальним законодавством України.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення поняття бандитизму в диспозиції ст. 257 КК України сформульовано стисло і займає менш, ніж три рядки, але, не дивлячись на це, кожний його термін має підлягати тлумаченню, кожна ознака потребує виявлення власних складових. У протилежному випадку кваліфікація бандитизму може бути помилковою і не відобразить дійсного стану явища з усіма наслідками, які із цього випливають.

Починаючи розгляд поняття та основних ознак бандитизму, ми будемо виходити із законодавчої дефініції поняття «бандитизм», наведеної у ст. 257 КК України. Відповідно до положень цієї статті бандитизм може проявлятися у трьох формах: 1) організації озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб; 2) участі в такій банді; 3) участі у вчиненому нею нападі. Зазначимо, що, на відміну від попереднього КК України, законодавець концептуально змінив підхід до визначення родового об'єкту цього злочину, перемістивши статтю «Бандитизм» із розділу I «Злочини проти держави» (КК України 1960 р.) у розділ IX «Злочини проти громадської безпеки» (КК України 2001 р.) [3]. Із цього випливає, що законодавець родовим об'єктом бандитизму вважає саме громадську безпеку [4, с. 49].

Учені-криміналісти визнають правильність віднесення бандитизму до злочинів проти громадської безпеки. Так, наприклад, В. В. Голіна зазначає, що сучасний бандитизм, не дивлячись на кількісно-якісні показники, певну поширеність та жорстокість своїх проявів, усе ж безпосередньо не спрямований проти держави та основ національної безпеки. Він вказує на те, що сутність сучасного бандитизму полягає в організованому корисливо-насильницькому збагаченні, перерозподілі капіталу, сфер впливу і ліквідації конкурентів [5, с. 12]. Р. Л. Чорний також відмічає, що такі зміни відповідають умовам сьогодення, оскільки бандитизм не посягає на основи держави та суспільства, а переважно пов'язаний із заволодінням чужим майном, нападами на підприємства та установи, організації та осіб, тобто посягає на невизначене коло суспільних відносин, а тому є злочином проти громадської безпеки [6, с. 45]. Поділяючи наведені вище точки зору, також вкажемо й на таке: протягом останніх років бандитизм перестав бути політичним злочином і сьогодні виступає як злочин, що створює реальну загрозу як для особистої безпеки фізичних, так і для нормального функціонування юридичних осіб.

Р. Л. Чорний, розглядаючи безпосередній об'єкт бандитизму, зазначає, що у трьох формах прояву цього злочину основний безпосередній об'єкт збігається. Таким, на його думку, виступають «охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини щодо забезпечення громадського спокою, безпеки існування підприємств, установ, організацій та окремих осіб від насильницьких посягань такої злочинної групи, якою є банда» [7]. Т. Д. Устинова та Ю. Б. Мельникова вважають бандитизм корисливим посяганням, оскільки банда, як правило, планує вчинення нападів у певних сферах суспільних відносин: або це посягання на власність громадян, яке супроводжується посяганнями на їхнє здоров'я і життя, або це посягання на власність підприємств, установ організацій, які залежно від конкретних умов вчинюваного злочину можуть супроводжуватись різними видами насильства над особою. Тому, на їхню думку, бандитизм являє собою злочин, у результаті якого заподіюється реальна шкода чи створюється загроза спричинення шкоди життю і здоров'ю особи, її недоторканності, майновим правам особи, на яку вчинюється напад, у зв'язку із чим спричинюється шкода суспільним відносинам, що виникають із приво-ду схоронності та нормального функціонування різних видів власності [8, с. 102].

З останньою думкою важко погодитись, оскільки банди можуть створюватись не обов'язково для нападу на підприємства, установи, організації та окремих осіб лише з метою заволодіння майном. Таке твердження впливає з дефініції ст. 257 КК України, де законодавець обмежився лише вказівкою на вчинення самих нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, не визначивши при цьому мету їх вчинення. Отже, вважаємо, що коло суспільних відносин, охоронюваних законом про кримінальну відповідальність, на які може посягати банда, законом не обмежене.

Основним безпосереднім об'єктом бандитизму є система охоронюваних кримінальним законодавством суспільних відносин громадської безпеки щодо створення безпечних умов життєдіяльності та захисту суспільства від загальнонебезпечних організованих посягань із використанням зброї. У якості безпосередніх додаткових об'єктів бандитизму можуть виступати життя та здоров'я людини, її особиста воля, власність, нормальна робота підприємств, установ чи організацій тощо.

Відмітимо, що бандитизм відноситься до злочинів з усіченим складом, тобто для настання кримінальної відповідальності за

цей злочин не потребується встановлення суспільно небезпечних наслідків. Момент закінчення злочину, передбаченого ст. 257 КК України, слід визначати з урахуванням того, в якій формі він вчинюється: 1) організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи і організації чи на окремих осіб; 2) участь у такій банді; 3) участь у вчинюваному нею нападі [9, с. 733].

Деякі автори, зокрема В. В. Голіна, вважають банду організованою (створеною) вже з моменту висловлення окремими особами згоди вступити до неї і взяти участь в її діяльності [10, с. 18]. Навпаки, І. В. Іваненко зазначає, що бандитизм доцільно вважати закінченим із моменту початку вчинення дій, спрямованих на створення банди. Автор обґрунтовує свою позицію тим, що такий підхід має більший превентивний вплив щодо запобігання такому створенню. Крім того, він зазначає, що за відсутності конкретного прояву бандитизму через розбій, вбивство, пошкодження майна тощо практично неможливо чітко визначити конкретні характеристики того стану речей, коли банду вже можна вважати створеною [11, с. 25]. Однак, очевидно, що така позиція не відповідає вимогам, викладеним у ПВСУ «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23 грудня 2005 р. № 13 [12]. Так, у п. 17 зазначеної постанови вказано, що «банду слід вважати створеною з моменту досягнення її учасниками згоди щодо вчинення першого нападу за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності такого ж характеру та за умови, що об'єднання набуло всіх обов'язкових ознак банди. При цьому немає значення, передувала створенню банди стадія існування об'єднання як організованої групи або злочинної організації чи банда одразу була створена як така». У цьому ж пункті зазначено, що «оскільки ст. 257 КК України передбачено відповідальність за організацію банди, а не за організаційну діяльність щодо її створення, дії обвинувачених можна кваліфікувати як закінчений бандитизм лише у випадках, коли банду дійсно було організовано. Організаційна ж діяльність, яка не дала такого результату, може розцінюватись як замах на бандитизм».

Специфічним способом участі в банді або у вчинюваному нею нападі є заволодіння зброєю або пристосування зброї для нападів. Заволодіння зброєю особою завчасно, ще до вступу в банду, або після вступу до банди викликає великий практичний інтерес, адже ця діяльність дуже інформативна з точки зору встановлення намірів особи. Це також

характеризує загальну спрямованість умислу особи, а також важливі асоціальні риси її характеру, акцентуацію на насилля, жорстокість, неправомірні дії. Вже сам по собі факт заволодіння зброєю тягне за певних умов відповідальність особи. Встановлено, що такі дії винних осіб мали місце у 18% вивчених нами кримінальних проваджень про бандитизм.

Іншими способами участі в банді або у вчинюваному бандою нападі, на думку В. В. Бедриківського, можуть бути: 1) участь у розробленні або втіленні заходів із конспірації злочинної діяльності банди. Вивчення кримінальних проваджень про бандитизм дозволило виявити досить високий рівень розповсюдженості такого роду дій – приблизно у 17% бандитських угруповань; 2) розроблення або участь у розробленні планів здійснення бандитських нападів на підприємства, установи, організації та окремих громадян – мали місце в 11% вивчених кримінальних проваджень; 3) зберігання коштів банди – 8%; 4) інші дії (наприклад, підшукування та використання інформації, наданої «навідниками», якими можуть виступати: а) особи, незнайомі членам банди, але які погодилися за певну матеріальну винагороду надати необхідну інформацію; б) особи, які самостійно вийшли на бандитське угруповання із пропозицією вчинити напад і не є членами банди; в) особи з оточення членів банди; г) за відсутності спільних коштів банди внесення необхідних для організації нападу сум – 10%) [13, с. 36].

Незамінною ознакою бандитизму є наявність банди. Зазначимо, що законодавець у ст. 257 КК України не наводить визначення поняття «банда», а лише вказує на дві такі її обов'язкові та невід'ємні ознаки, як озброєність та спеціальна мета створення – напад на підприємства, установи, організації чи окремих осіб. У п. 18 ППВСУ від 23 грудня 2005 р. № 13 [12] чітко не вказується, що необхідно визнавати під озброєністю банди, але зазначено про те, що однією з обов'язкових ознак організації банди є озброєність її учасників або хоча б одного з них (в останньому випадку інші учасники мають знати про це й усвідомлювати можливість застосування зброї під час нападів). Отже, судова практика, розкриваючи ознаку озброєності банд, дуже вузько підійшла до цього питання. У вказаній вище ППВСУ не визначено, що слід розуміти під термінами «озброєність» і «зброя». Серед науковців також немає єдиної точки зору щодо розуміння цих понять.

В. В. Голіна, узагальнюючи точки зору науковців щодо питання визначення озброєності банд, зазначає, що окремими вченими під озброєністю визнається не лише наяв-

ність у членів банди холодної чи вогнепальної зброї. Вони вважають банду озброєною, якщо в неї на озброєнні знаходиться хоча б один екземпляр зброї, придатної для ураження живої цілі: 1) вогнепальної (бойової, несучасної, спортивної, мисливської) – стрілецької, артилерійської чи гранатомета; 2) реактивної, ракетної, мінної, запалювальної, торпедної та інших звичайних видів військової зброї; 3) ядерної, хімічної, біологічної, лазерної, інфразвукової, радіологічної, променевої та іншої зброї масового знищення; 4) холодної зброї (бойової, несучасної, спортивної, мисливської) – ручної чи металевий; 5) вибухової; 6) газової зброї нервово-паралітичної дії; 7) пневматичної калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; 8) спеціальної для стрільби гумовою кулею; 9) електрошокової [10, с. 23].

Із приводу цієї дискусії В. О. Навроцький зазначає, що будь-яка зброя з точки зору використання її як засобу вчинення злочину у випадку бандитизму обов'язково повинна мати дві характерні ознаки: 1) спеціальне призначення для ураження цілей – як живої сили, так і спортивних чи мисливських мішеней; 2) така зброя повинна мати особливий правовий режим, який встановлюється з метою обмеження поширення й встановлення контролю за наявністю зброї [14, с. 680]. Фактично таким підходом автор виключає теоретичну можливість інкримінації бандитизму у випадках щодо застосування організованим злочинним угрупованням предметів, що можуть бути використані в якості зброї (наприклад, сокира, удавка тощо).

На підставі викладених вище положень можна зробити такий висновок: озброєність як ознака бандитизму характеризується наявністю хоча б у одного із членів групи пристроїв, приладів або інших предметів, конструктивно призначених і технічно придатних для ураження живої чи іншої цілі, й таких, що не мають іншого (господарського, спортивного) призначення за умови усвідомлення учасниками групи наявності зброї та можливості її застосування під час здійснення нападів на підприємства, установи, організації чи окремих осіб, чи за інших обставин, пов'язаних з існуванням та діяльністю банди.

Стосовно другої спеціальної ознаки бандитизму – мети створення банди, то слід зазначити, що єдиних міркувань у вчених та практиків щодо розуміння поняття «напад» не має. Крім того, немає і законодавчого визначення цього терміна, хоча в Особливій частині КК України знаходиться низка статей, окрім тієї, що передбачає відповідальність за бандитизм,

де законодавець, формулюючи диспозиції тієї чи іншої статті, використовує термін «напад» (наприклад, ст. 187 «Розбій», ст. 261 КК України «Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення» тощо).

У ст. 187 КК України йдеться мова про напад із метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя і здоров'я особи, яка зазнала нападу, чи погрозою застосування такого насильства, а у ст. 257 КК України посилення щодо поєднання нападу з насильством відсутнє. Крім того, у ст. 257 КК України мета нападу чітко не визначається. Цікаво, що під нападом у ст. 187 КК України слід розуміти «умисні дії, спрямовані на негайне вилучення чужого майна шляхом застосування фізичного або психічного насильства, зазначеного в частині першій цієї статті» (абз. 2 п. 6 ППВСУ «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 р. № 10) [15]. Однак напад в аспекті бандитизму науковцями визначається набагато ширше.

Визначення інших ознак бандитизму безпосередньо залежить від правильного розуміння самого поняття «банда». Навіть попередній аналіз такого нормативного утворення, як банда, показує, що, з одного боку, воно входить до складу норми, що передбачає відповідальність за бандитизм, з іншого – являє собою умисну спільну участь у вчиненні злочину, а тому має безпосереднє відношення до інституту співучасті у злочині. Таким чином, вирішення питання щодо визначення поняття «банда» як форми співучасті має важливе теоретичне й практичне значення.

Слід відмітити, що такі поняття, як «стійкість», «ієрархічність», «зорованість», знайшли визначення у ППВСУ «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23 грудня 2005 р. № 13. Так, відповідно до п. 11 зазначеної ППВСУ стійкість організованої групи та злочинної організації полягає в їхній здатності забезпечити стабільність і безпеку свого функціонування, тобто ефективно запобігати факторам, що можуть їх дезорганізувати, як внутрішнім (наприклад, невизнання авторитету або наказів керівника, намагання окремих членів об'єднання відокремитись чи вийти з нього), так і зовнішнім (недотримання правил безпеки щодо дій правоохоронних органів, діяльність конкурентів у злочинному середовищі тощо). На здатність злочинного об'єднання запобігати внутрішнім дезорганізуючим факторам указують, зокрема, такі ознаки: стабільний склад, тісні стосунки між

його учасниками, їх централізоване підпорядкування, єдині для всіх правила поведінки, а також наявність плану злочинної діяльності і чіткий розподіл функцій учасників щодо його досягнення [12]. Ознаками зовнішньої стійкості злочинної організації можуть бути встановлення корупційних зв'язків в органах влади, наявність каналів обміну інформацією щодо діяльності конкурентів у злочинному середовищі, створення нелегальних (тіньових) страхових фондів та визначення порядку їх наповнення й використання тощо.

Набуття організованою групою, крім ознак внутрішньої, ще й ознак зовнішньої стійкості (за наявності ієрархічної побудови та мети вчинення тяжких і особливо тяжких злочинів), як правило, свідчить про те, що така група трансформувалась у злочинну організацію. Відповідно до п. 12 згаданої вище ППВСУ від 23 грудня 2005 р. № 13 ієрархічність злочинної організації полягає в підпорядкованості учасників останньої організатору і забезпечує певний порядок керування таким об'єднанням, а також сприяє збереженню функціональних зв'язків та принципів взаємозалежності його учасників або структурних частин під час здійснення спільної злочинної діяльності [12]. При цьому, на нашу думку, розмежування організованої групи і злочинної організації за ознаками стійкості і зорованості практично неможливе, оскільки це суб'єктивно-оціночні ознаки, що не мають будь-яких чітких критеріїв.

На перший погляд, відмінність злочинної організації і організованої групи простежується за такими ознаками: перші повинні мати у своєму складі п'ять і більше учасників, а другі – три і більше; перші створені для вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, другі – не мають обмежень щодо кола вчинюваних ними злочинів за ступенем тяжкості. Але наведені ознаки є також доволі суперечливими, оскільки й організована група може налічувати у своєму складі п'ять і більше осіб, спрямовувати свою діяльність на вчинення лише тяжких і особливо тяжких злочинів тощо.

Слід відмітити, що у ч. 4. ст. 28 КК України зазначається, що злочинна організація може створюватися ще й із метою керівництва чи координації злочинної діяльності осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших груп. На перший погляд, ця ознака відрізняє злочинну організацію від організованої групи, однак більш детальний аналіз дозволяє зробити висновок, що для колективу будь-якої організаційної структури, а тим більше

організації, ці завдання є природними. Вони охоплюються поняттям ієрархії, що передбачає принцип управління системою, а також зв'язків (підпорядкованості) усередині системи. Таким чином, можна констатувати, що ознаки організованої групи і злочинної організації, наведені в ч. 3 і ч. 4 ст. 28 КК України, не дозволяють чітко розмежувати ці поняття. Саме це, на нашу думку, спонукає науковців та судову практику визнавати можливість існування банди як на рівні організованої групи, так і на рівні злочинної організації.

В юридичній літературі зустрічаються пропозиції щодо внесення у ст. 28 КК України, де визначено форми співучасті, критеріїв визначення банди як окремої форми співучасті. Але, на наш погляд, цього не слід робити. Ми вважаємо, що ознаки, які визначені законодавцем для організованої групи, найбільше відповідають сучасним бандам. Поряд із цим зробимо декілька зауважень. На наш погляд, до таких обов'язкових ознак банд, що визначені у ч. 3 ст. 28 КК України (множинність її учасників (три і більше), організованість; стійкість; об'єднаність єдиним планом із розподілом функцій) та ст. 257 КК України (наявність спеціальної мети створення та озброєність) доцільно додати такі: по-перше, наявність лідера; по-друге, наявність внутрішніх форм поведінки. Крім того, доцільно, на наш погляд, встановити чіткі критерії, які б дозволяли відмежовувати організовану групу від злочинної організації. У цьому напрямку доцільною є зміна визначення злочинної організації через визнання її формуванням, яке складається із двох і більше груп та яке спрямоване на довготривалу злочинну діяльність.

Висновки

Підсумовуючи викладені в цій статті положення, слід зробити висновок, що проведене вивчення й узагальнення ознак банди та їх зіставлення з ознаками таких форм співучасті, як вчинення злочину організованою групою та вчинення злочину злочинною організацією, показує, що постійними, притаманними банді, як константа, є лише ознаки вчинення злочину організованою групою осіб. Отже, банда належить до такої форми співучасті, як вчинення злочину організованою групою осіб. Ознаками банди, які характеризують її як організовану групу, виступають: множинність учасників (три і більше); об'єднаність єдиним планом із розподілом функцій; наявність лідера; наявність внутрішніх форм поведінки, стійкість; озброєність; спеціальна мета створення – вчинення нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб.

Бандитизм – це створення озброєної організованої групи (банди) з метою нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі.

Список використаних джерел:

1. Гаврилов Ю.Г. Бандитизм: кримінально-правова характеристика та проблеми кваліфікації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Запоріжжя, 2017. 20 с.
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Генеральна прокуратура України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення: 27.01.2020).
3. Кримінальний кодекс України : Закон від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 27.01.2020).
4. Вознюк А.А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 192 с.
5. Голина В.В. Злочинності – організовану протидію : монографія. Харків : Рубікон, 1998. 128 с.
6. Чорний Р.Л. Бандитизм за кримінальним правом України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія ; кримінально-виконавче право». Київ, 2005. 27 с.
7. Чорний Р.Л. Бандитизм за кримінальним правом України : монографія. Київ : ДП «Друкарня МВС України», 2007. 224 с.
8. Мельникова Ю.Б., Устинова Т.Д. Некоторые вопросы уголовной ответственности за бандитизм. *Сборник научных трудов ВНИИ МВД РФ*. Москва, 1994. С. 99–103.
9. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 4-е вид., переробл. та допов. Київ : Юрид. думка, 2007. 1184 с.
10. Голина В.В. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом: соціально-правове і кримінологічне дослідження : монографія. Харків : Регіон-інформ, 2004. 212 с.
11. Іваненко І.В. Актуальні питання кримінально-правової характеристики бандитизму. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2001. № 4. С. 116–121.
12. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 13. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05> (дата звернення: 27.01.2020).
13. Бедриківський В.В., Литвинов О.М. Бандитизм: соціально-правовий і кримінологічний

аналіз : монографія / за наук. ред. О.Н. Ярмиша.
Харків : Вид-во ХНУВС, 2009. 164 с.

14. Навроцький В.О. Кримінальне право
України. Особлива частина : курс лекцій. Київ :
Тов-во «Знання», КОО, 2000. 771 с.

15. Про судову практику у справах про злочини
проти власності : Постанова Пленуму Верховного
Суду України від 6 листопада 2009 р. № 10. *Верховна
Рада України*. URL : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/
show/v0010700-09](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09) (дата звернення: 27.01.2020)

The article presents a scientific discussion and summarizes its results on defining the concept of banditry and its objective features according to the Criminal Code of Ukraine. The author is of the opinion that the generic object of banditry is public safety, at the same time substantiates that the main direct object of this crime is the system of criminal protection of public relations of public security protected by the criminal law for creating safe living conditions and protecting society from the generally dangerous use of organized weapons. and the additional direct object is the life and health of the person, his or her personal will, property, normal work of enterprises, institutions or organizations, etc. The author's definition of banditry is defined as the creation of an armed organized group (gang) for the purpose of attacking enterprises, institutions, organizations or individuals, as well as participation in such a gang or in its attack. It is proved that gang is a special form of complicity, and therefore it is subject to the regulatory influence of the institute of complicity in crime, which is regulated by section VI of the Criminal Code of Ukraine. The objective characteristics of the gang, which are: the plurality of participants; gang involvement; cohesion of gang members; stability; arms. Emphasis is placed on the fact that the gang should be understood to have at least one member of an organized group of devices, appliances or other objects that are structurally designed and technically fit for the purpose of defeating a living or other purpose and that have no other (economic, sporting)) the appointment, provided the members of this group are aware of the availability of the weapon and the possibility of its use in the attack on enterprises, institutions, organizations or individuals, or in other circumstances related to the existence and activity gangs (in particular, it is suggested to refer to weapons and explosives). It is emphasized that an important factor in determining the socio-legal nature of gangs is the implementation of their respective typology, which is both theoretical and practical. The necessity of changes and additions to Art. 257 of the Criminal Code of Ukraine, which specifies the constituent elements of banditry.

Key words: banditry, object of the crime, objective side, selfish-violent crime, criminal responsibility, organized crime group.